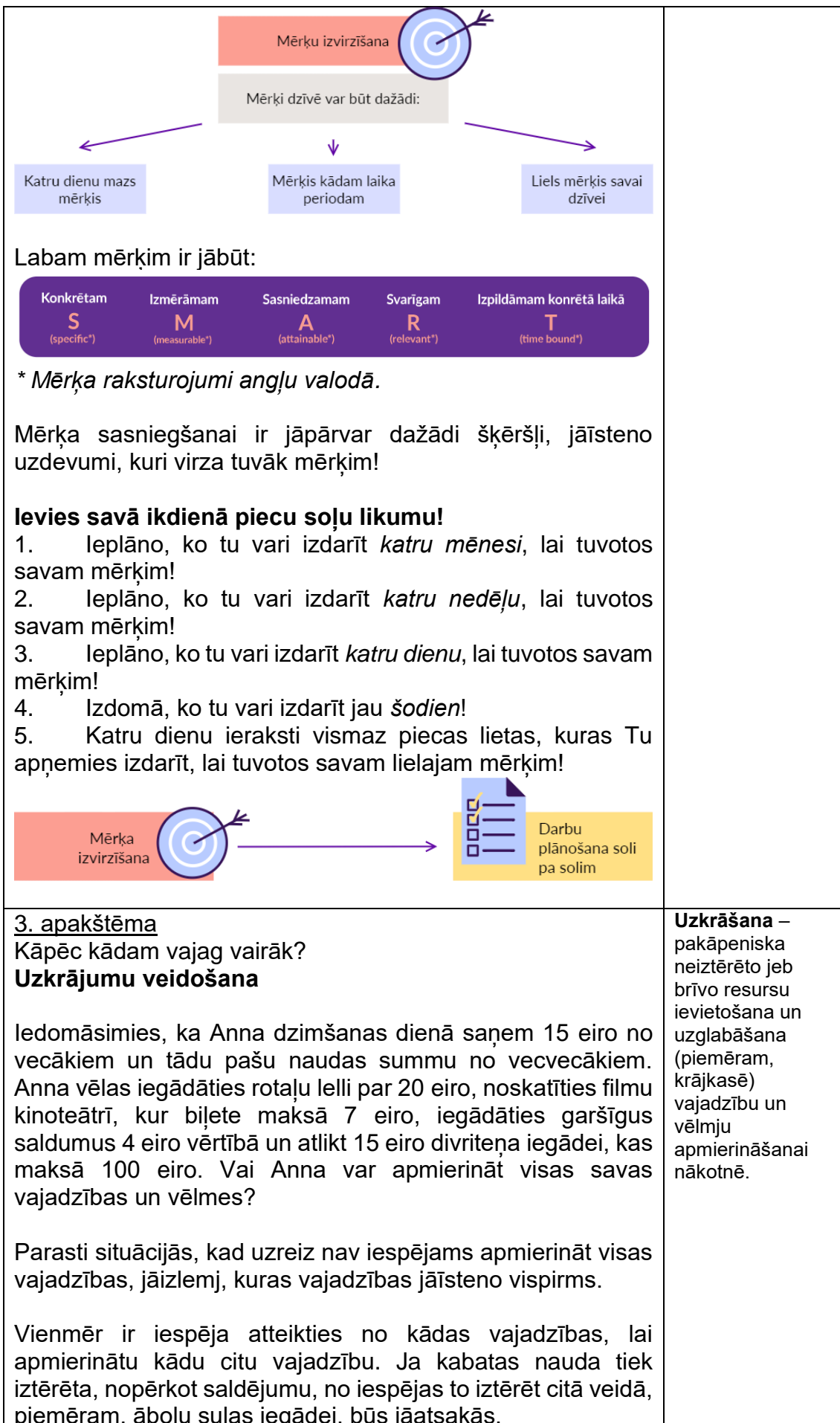

Teorijas izklāsts skolotājam

Personīgais budžets

Saturs	Termini
<p><u>1. apakštēma</u></p> <p>Vai laiks ir nauda? Kuru valūtu nevar apmainīt?</p> <p>Laika plānošana</p> <p>Mums visiem ir kādas vajadzības un vēlmes. Tomēr iespējas tās īstenot (pieejamie resursi – laiks, nauda, izglītība u.c.) ir ierobežoti. Katram jāizdara izvēle, kā tos izmantot.</p> <p>Plānošana – mērķa noteikšana, resursu un secīgu darbību uzskaitē, lai šo mērķi sasniegtu.</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>Bieži par nepadarītiem darbiem dzirdam sakām, piemēram, "nav laika", "nepaspēju", "man pietrūka laika". Resursu plānošana jāsāk ar sava laika plānošanu. Plānošanas procesā svarīgi saprast, kas ir svarīgākais un kas – mazāk svarīgs. Svarīgākie darbi ir jāizdara pēc iespējas ātrāk, bet mazāk svarīgie – nedaudz vēlāk.</p> <p style="text-align: center;">Svarīgi ir ievērot plānoto!</p>	<p>Plānošana – mērķa noteikšana, resursu un secīgu darbību uzskaitē, lai šo mērķi sasniegtu.</p>
<p><u>2. apakštēma</u></p> <p>Kā ievērot piecu soļu likumu?</p> <p>Mērķu izvirzīšana</p> <p>Mērķu izvirzīšana palīdz sasniegt iecerēto. Mērķi var būt dažādi.</p>	

3. apakštēma

Kāpēc kādam vajag vairāk?

Uzkrājumu veidošana

Iedomāsimies, ka Anna dzimšanas dienā saņem 15 eiro no vecākiem un tādu pašu naudas summu no vecvecākiem. Anna vēlas iegādāties rotaļu lelli par 20 eiro, noskatīties filmu kinoteātrī, kur biļete maksā 7 eiro, iegādāties garšīgus saldumus 4 eiro vērtībā un atlikt 15 eiro divriteņa iegādei, kas maksā 100 eiro. Vai Anna var apmierināt visas savas vajadzības un vēlmes?

Parasti situācijās, kad uzreiz nav iespējams apmierināt visas vajadzības, jāizlemj, kuras vajadzības jāīsteno vispirms.

Vienmēr ir iespēja atteikties no kādas vajadzības, lai apmierinātu kādu citu vajadzību. Ja kabatas nauda tiek iztērēta, nopērkot saldējumu, no iespējas to iztērēt citā veidā, piemēram, ābolu sulas iegādei, būs jāatsakās.

Uzkrāšana – pakāpeniska neizmērota jeb brīvo resursu ievietošana un uzglabāšana (piemēram, krājkasē) vajadzību un vēlmju apmierināšanai nākotnē.

<p>Ko darīt, ja par kabatā esošo naudu tāpat nevar nopirkt kāroto preci, pat ja visu velta vienai vajadzībai? Tādā gadījumā risinājums būtu pakāpeniski sakrāt nepieciešamo līdzekļu apjomu un pēc tam veikt kāroto pirkumu. Uzkrāšanu labi ilustrē krājkasīte: tajā laiku pa laikam ievietojot pa monētai, var sakrāt vairāk līdzekļu lielāku pirkumu veikšanai nākotnē.</p> <p>Gan izvēloties prioritārās vajadzības, gan uzkrājot, tiek veikta vajadzību prioritizācija: no kaut kā ir jāatsakās, lai apmierinātu citu vajadzību.</p> <p>Palielināt pieejamo līdzekļu apjomu un tādējādi apmierināmo vajadzību klāstu var, ne tikai krājot, bet arī saņemot samaksu par paveikto darbu. Piemēram, bērni savas vajadzības pilnībā vai daļēji var apmierināt no izsniegtās kabatas naudas, bet pieauguši cilvēki līdzekļus iegūst, strādājot un saņemot par to darba algu. Pieaugušie rūpējas, lai tiktu apmierinātas savas un bērnu svarīgākās vajadzības.</p>	
<p>4. apakštēma Kur pazūd mana kabatas nauda? Personīgais budžets</p> <p>Tā kā katram cilvēkam pieejamie resursi ir ierobežoti, katram jāizdara izvēle, kā tos izmantot – jāsaskaras ar alternatīvajām izmaksām. Viens no resursiem, kas ierobežo cilvēka iespējas apmierināt visas vajadzības, ir naudas līdzekļi.</p> <p>Kad personas rīcībā ir naudas līdzekļi un tie tiek izmantoti vajadzību un vēlmju apmierināšanai, veidojas personiskais budžets. Tas, no vienas puses, ietver ienākumus, piemēram, bērniem kabatas naudu un pieaugušajiem – darbā nopelnīto naudu jeb algu. No otras puses, budžetā ietverti izdevumi dažādu vajadzību un vēlmju apmierināšanai. Piemēram, izdevumi pamatvajadzību apmierināšanai – ēdienam, ūdenim, mājoklim, kā arī citi izdevumi – kino apmeklējumam, maksai par internetu, televīziju, mobilo tālruni u.c.</p> <p>Mēs nevaram iztērēt vairāk naudas nekā mums ir, ja vien neaizņemamies naudu. Tāpēc svarīgi veidot uzkrājumus iespējamajiem lielākiem pirkumiem nākotnē.</p>	<p>Budžets – ienākumi un izdevumi noteiktā laika periodā.</p> <p>Ienākumi – saņemto resursu, parasti naudas līdzekļu, daudzums.</p> <p>Izdevumi – pieejamo naudas līdzekļu izlietošana vajadzību un vēlmju apmierināšanai.</p>
<p>KOPSAVILKUMS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Katram cilvēkam pieejamie naudas līdzekļi ir ierobežoti, tāpēc jāizdara izvēle, kuras vajadzības un vēlmes apmierināt vispirms. • Personiskajā budžetā uzskaita cilvēka ienākumus un izdevumus. 	

- Ikvienam jāplāno laiks gan darbam, gan atpūtai, lai sasniegtu savus mērķus.
- Ja uzreiz nav iespējams apmierināt kāroto vajadzību, ir iespējams krāt naudu, lai to apmierinātu vēlāk.
- Ikdienā jāizvērtē naudas tērēšanas nepieciešamība, lai vispirms apmierinātu svarīgākās vajadzības un sakrātu kādiem lielākiem ieplānotajiem mērķiem.
- Naudas līdzekļus iespējams palielināt, arī strādājot un saņemot par to darba algu.
- Kabatas nauda ir nauda, ko vecāki piešķir bērniem un kas galvenokārt veido bērnu ienākumus ikdienas tēriņiem.

